

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R .

Câteva noțiuni asupra războiului și neutralității, de d-l George Meitani.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secf. I: Soții Zoita și Sp. Trimescu cu A Holescu—Observație de S. R.*

Curtea de apel din București, secțiunea II: Paraschiva St. Stănescu cu Culina Părvulescu.

Judecătoria ocolului urban Craiova: St. Petrescu cu Glükman. Notă de d-l Dem. D. Stoensescu.

BIBLIOGRAFIE.

CĂTEVA NOȚIUNI

ASUPRA

RĂZBOIULUI ȘI NEUTRALITĂȚII

(U R M A R E)¹

Uneori, ocupătorul, în urma unui act de ostilitate, comis de locuitorii teritoriului ocupat, impune acestor locuitori plata unei mari sume de bani, ca contribuțiune extraordinară. Convențiunile dela Haga au hotărît că această măsură de represiune, care lovește masa populațiunii, nu trebuie admisă decât atunci când actul de ostilitate a fost făcut de comunitatea întreagă, sau când comunitatea nu s'a opus la comiterea lui.

Actele de ostilitate, comise deci în mod individual, nu pot da loc niciodată la ridicarea unei contribuțiuni extraordinare²).

Tot astfel, după art. 50, nici o altă pedeapsă nu se poate da colectivității pentru un act de ostilitate individual.

Convențiunile dela Haga, din 1899 și 1907, reprezintă un mare progres, față de dispozițiunile Declarațiunii dela Bruxelles, din 1874, elaborată tot în urma convocării Rusiei. Această Declarațiune însă nu fusese ratificată de

toate puterile. Anglia, mai ales, nu voia să primească unele dispozițiuni. Chiar la 1899, Conferința eră gata să nu reușească, la un moment dat, tot din cauza pretențiunilor Angliei.

Pe când Declarațiunea dela Bruxelles nu prevedea nici o sancțiune pentru cazul când puterile n'ar fi respectat Convențiunea, din contra, prin noile convențiuni dela Haga, puterile se obligă a da instrucțiuni identice trupelor lor. Convențiunea dela 1907 prevede, în art. 3, că puterile beligerante, cari ar viola dispozițiunile regulamentului războiului, vor plăti o îndemnitare și vor fi responsabile de toate actele comise de persoanele făcând parte din armată.

Prin mijlocul acestor convenții, este sigur că nu se va mai vedea în timpul războiului șeful unui corp de armată impunând unui teritoriu plata unei mari sume de bani, pentru o infracțiune de mică însemnătate, comisă de câțiva indivizi, fără știrea colectivității.

Tot astfel, rechizițiunile nu mai sunt lăsate la bunul plac al șefului trupelor, ci ele nu mai pot fi percepute decât într'un anumit fel, determinat de Convenție, și care nu provoacă confiscarea averii particularilor.

5. În timpul războiului, de sigur că particularii suferă multe neajunsuri și pierderi, dar au ei oare dreptul să ceară repararea daunelor suferite?

În drept, particularii nu pot cere nimic, căci dacă s'ar adresa inamicului, acesta, sau a respectat legile războiului, și atunci nu datorează nimic, sau nu le-a respectat, și în acest caz nu răspunde decât față de statul inamic și de celelalte state.

Dacă, din contra, particularii s'ar adresa statului căruia aparțin, nici acesta nu le datorează nimic, fiindcă nu răspunde de cazurile de forță majoră; or, războiul este un astfel de caz.

În Franța, după războiul franco-german, s'a votat o sumă ca ajutor pentru cei cari suferiseră daune, dar această sumă nu avea caracterul unei îndemnități. Tot

1) Vezi *Dreptul* No. 16 din 1909.

2) *Arch. Dipl.* No. 5 și 6 din 1899, p. 37.

astfel, Germania a dat un ajutor în bani particularilor din Alsacia-Lorena, pentru daunele ce le suferiseră din faptul bombardării³⁾.

Intru ce privește rechizițiunile, dacă nu s'au plătit imediat, ele trebuie să se plătească în virtutea chitanțelor, la sfârșitul războiului, când se și hotărăște, cu ocaziunea încheierii tractatului de pace, care din cei doi adversari trebuie să le plătească.

Indemnătățile trebuie plătite tutulor acelor care au suferit daune, fără distincție de naționalitate, fiindcă nu este nici un motiv de a distinge.

Bluntchli zice însă că această chestiune depinde de condițiunile de reciprocitate admise de diferitele state.

Astfel, Germania a refuzat să indemnizeze pe niște elvețianii bombardați la Strasburg, și Statele-Unite au procedat tot astfel față de străini în timpul războiului de secesiune⁴⁾.

VII.

1. Convențiunile dintre beligeranți.— 2. Capitulațiile.— 3. Armistițiul.— 4. Alte feluri de convențiuni.— 5. Parlamentari.

1. Intre comandanții trupelor inimice, intervin diferite convențiuni, cari sub numele de carteluri, sunt privitoare fie la schimbul prizonierilor, fie la armistițiul, fie la capitulațiuni.

2. Capitulațiunile sunt niște convențiuni, prin care o trupă închisă într'un loc întărit, care se găsește în plin câmp, se predă inamicului, cu sau fără condițiuni⁵⁾.

Intențiunea inamicului de a capitulă, se manifestă ridicându-se un drapel alb. Negocierile încep și condițiunile capitulărei se fac în scris sau verbal.

Capitulațiile au de scop împedirea unei vărsări de sânge inutile, când se constată că rezistența nu mai este cu putință.

Codicele nostru de justiție militară, prevede că orice comandant al unei trupe, care capitulează pe câmpul de bătăe, se pedepsește cu moartea și degradarea, dacă înainte de predare n'a făcut prin graiu și scris tot ceea ce prescrie datoria și onoarea. Tot astfel se va procedea și cu comandantul unei trupe, care din faptul capitulărei și-a pierdut armele.

Capitularea, în general, este un act foarte grav, fiindcă face să cadă în mâinile inamicului un loc întărit, care eră o stavilă îndreptată contra lui. Aceasta este cauza pentru care legislațiunea noastră și toate celelalte legislațiuni, pedepesc acest act într'un mod așa de grav.

Una din capitulațiile cele mai faimoase în câmp deschis, este aceea a armatei franceze la Baylen, în Spania, sub Napoleon I.

Convențiunile dela Haga, în art. 35 al regulamentului războiului, prevăd că în capitulațiuni trebuie să se ție

seamă de regulile onoarei militare. Condițiunile odată hotărâte, trebuiesc respectate cu scrupulozitate. Niciodată trupa care capitulează nu poate fi maltratată. Ea nu poate fi considerată și tratată decât ca prizonieră de războiu. Armele și munițiunile sale devin, de obicei, prada inamicului. Nimic nu împedice însă ca să se distrugă armele înaintea capitulărei. Ofițerii, când se îndatorează pe onoare a nu mai purta armele în timpul războiului, sunt uneori lăsați în libertate.

Cu toate acestea, regulamentele unor țări impun cu drept cuvânt ofițerilor datoria de a nu se despărți de trupa lor.

Comandantul trupei sau orașului întărit, este singur în drept a trată despre capitulație; dar convenția care ar trată despre altceva, nu obligă pe țările beligerante⁶⁾.

3. Se înțelege prin armistițiul, convenția prin care se declară suspendarea ostilităților pentru un timp sau obiect determinat, și care este relativă la toate trupele beligeranților sau numai la anumite trupe.

Nu trebuie să se confunde cu armistițiul, ceea ce numește suspendarea armelor, căci aceste convențiuni au o însemnătate mult mai mică. Ele intervin, de obicei, între anumite corpuri de trupă, fie pentru a-și îngropă morții, fie pentru a-și ridică răniții, fie pentru alte motive.

Altădată se încheiau armistiții pentru termene lungi de 10 sau 20 de ani. Poarta multă vreme nu încheia tractate cu țările cu care eră în războiu, ci numai armistiții⁷⁾.

Regulamentul războiului dela Haga, curmă o mulțime de puncte asupra căroră autorii nu erau de acord.

Armistițiul are de efect, după art. 36, suspendarea ostilităților printr'un acord mutual al beligeranților. Convențiunea însă nu ne arată cine este în drept să trateze și să închee acest armistițiul. Se admite însă că atât capii armatelor, cât și agenții diplomatici pot încheia astfel de convențiuni. Armistițiul trebuie de obicei ratificat, afară de cazul când s'a dat celor ce l-au încheiat puterile cele mai întinse⁸⁾.

Armistițiul poate fi făcut pentru un timp determinat, și în acest caz, ostilitățile pot începe imediat după trecerea aceluia timp. Dacă timpul nu a fost arătat, ostilitățile pot începe orcând, dar inamicul trebuie să fie vestit la timp, conform dispozițiunilor armistițiului.

Dacă armistițiul nu conține nici o dispozițiune relativă la timpul în care trebuie să se facă notificarea începerei ostilităților, atunci credem că trebuie să se lase

6) Calvo, III, p. 338; Bluntchli, p. 390; Bonfils, p. 628; Hefter, p. 267; Vattel, III, ch. 16, 261 și 263; Wheaton, *EL.*, p. IV, ch. II și 24; Burlamaqui, *Droit de la nat.*, V, ch. XII.

7) Calvo, III, p. 330.

8) Wheaton, *EL.*, p. IV, ch. 2 și 20; Calvo, III, p. 331; Bonfils, p. 624; Vattel, III, ch. 16, 237 și 238; Bluntchli, No. 688; Pradier-Fodéré sur Vattel, III, p. 120; Hefter, No. 143; Vergé, *Précis de Martens*, t. II, p. 281; Kluber, No. 278.

3) Bluntchli, op. cit., No. 662; Bonfils, op. cit., p. 618.

4) Idem, No. 662.

5) Bonfils, op. cit. 620.

inimicului timpul considerat ca necesar pentru a se pregăti de luptă.

Art. 37 al regulamentului războiului, arată că armistițiul poate fi general, și atunci suspendă ostilitățile între toate trupele, sau poate fi numai local, suspendând ostilitățile numai între anumite trupe și într'o rază determinată. Armistițiul însă trebuie notificat oficial și într'un timp util autorităților competente și trupelor, pentru ca nu cumva ostilitățile să continue (art. 38). Astfel, în timpul războiului franco-german, din 1870, s'a făcut cunoscut corpului de est, că un armistițiu fusese încheiat, fără însă a-i atrage atenția asupra faptului că acel corp eră exclus din armistițiu, așa că, încetând retragerea sa, el fu inconjurat de armata germană și silit să se retragă în Elveția.

O chestiune foarte discutată eră aceea de a se ști dacă în timpul armistițiului, beligeranții trebuie să rămăe în pozițiunile pe cari le ocupau, sau dacă pot schimbă acele pozițiuni, recrută soldați, ocupă un punct pe care, dacă ostilitățile ar fi continuat, nu l-ar fi putut ocupa.

Art. 39 al regulamentului războiului din 1899 și 1907 arată că beligeranții pot hotări raporturile ce pot există între ei sau între unul din ei și populațiunile, în timpul armistițiului.

Convențiunea prin care se închee armistițiul, trebuie să arate ceea ce va fi permis beligeranților a face sau nu în timpul armistițiului. Dacă însă convențiunea nu conține nici o clauză relativă la această chestiune, atunci cred că fiecare beligerant rămăne liber să facă mișcările sau operațiunile pe cari le crede de cuviință. Adversarul său nu se va putea plânge, căci dacă înțelegea ca cealaltă parte să nu facă nici o mișcare, n'avea decât să stipuleze această clauză în convențiunea intervenită între ei⁹⁾.

Dacă însă s'au stipulat anume obligațiuni, pe cari una din părți le calcă, atunci cealaltă parte, conform art. 40 al regulamentului războiului, are dreptul să denunțe armistițiul, și în caz de urgență, să înceapă îndată ostilitățile.

Violarea clauzelor armistițiului poate însă proveni nu din fapta armatelor, ci din aceea a simplilor particulari, lucrând din propria lor inițiativă. În acest caz, inamicul n'are dreptul a denunța armistițiul, ci numai acela de a cere pedepsirea vinovaților și o indemnitate pentru pierderile suferite, dacă a suferit vre una.

4. Uneori, intervin între beligeranți niște convențiuni prin care ei se obligă a nu se atinge de anumite lucruri sau imobile. Uneori, comandantul trupelor remite unei persoane un in scris, prin care el ordonă tutulor să respecte pe acea persoană sau un lucru al ei. Alteori, comandantul nu se mulțumește numai cu atât, ci trimite și trupe pentru a apăra acea persoană sau lucru. Tot astfel, de multeori,

comandantul trupelor liberează persoanele anume acte, în virtutea cărora ele pot circula printre rândurile armatei.

5. Pentru ca comandanții trupelor să închee convențiunile de care am vorbit, și pentru ca să între în raport cu inamicul, ei au nevoie de oameni pe cari să-i trimită spre a trată toate chestiunile ce se pot prezentă. Aceste persoane sunt numite parlamentari.

Este considerat ca parlamentar, zice art. 32 al regulamentului războiului dela Haga, din 1899 și 1907, individul autorizat de către unul din beligeranți, a intra în relațiuni cu ceilalți și care se prezintă cu drapelul alb.

El este de obicei însoțit de o trompetă sau toboșar și de un interpret, dacă cel trimis nu cunoaște limba celui către care se trimite.

Misiunea dată unui parlamentar este uneori foarte gingașe, și de aceea se trimite de obicei un ofițer. Persoana parlamentarului și a celor cari îl însoțesc este inviolabilă. Comandantul către care se trimite un parlamentar, nu este silit să-l primească, și chiar când îl primește, el poate luă toate măsurile pe cari le crede de cuviință, pentru a împiedică pe acest parlamentar de a profită de misiunea sa și a se informă asupra pozițiunei și mișcărilor inamicului. În unele cazuri, el poate fi chiar reținut în mod timporar (art. 33).

(Va urma).

GEORGE MEITANI

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECTIUNEA I.

Audiența dela 10 Februarie 1909

Președința d-lui L. Leonțianu, consilier

Soții Zoita și Sp. Irimescu cu Andrei Holescu

LOCAȚIUNE. — OBLIGAȚIA LOCATORULUI DE A FACE CA LOCATARUL SĂ SE FOLOSEASCĂ DE IMOBILUL ÎNCHIRIAT. — ART. 1420 CODUL CIVIL.

VÂNZARE. — IMOBIL ÎNCHIRIAT. — RESPECTAREA CONTRACTULUI DE CĂTRE CUMPĂRĂTOR. — GARANȚIE DE EVICȚIUNE. — DACĂ CUMPĂRĂTORUL POATE EVINGE PE CHIRIAȘ. — ART. 1441 CODUL CIVIL.

1° Prin însăș natura contractului și fără ca să fie nevoie de o stipulație specială, locatorul trebuie să facă ca locatarul să se poată folosi neîmpedecat de imobilul închiriat, în tot timpul contractului (art. 1420, 3° codul civil).

2° Cumpărătorul imobilului închiriat, fiind obligat a respectă contractul făcut înainte de vânzare, întrucât acest contract a fost făcut printr'un act autentic sau printr'un act sub semnătură privată, având dată certă, de aci rezultă că cumpărătorul garantează pe chiriaș de evicțiune, și deci, nu poate să-l evingă el însuș (art. 1441 codul civil).

9) *Contră*: Calvo, III, p. 332; Kluber, ch. 278; Pradier-Fodéré sur Vattel, III, p. 129; Wheaton, *El.*, p. IV, ch. 2; Hefter, ch. 142; Puffendorf, *De jur.* L. 8, cap. 9 și 10; Vergé *Précis de Martens*, II, p. 280; Bluntchli, No. 691.

No. 67. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Sp. Irimescu și Zoia Irimescu, în contra sentinței tribunalului Iași, secția I, No. 92 din 1908, dată în proces cu Andrei Holescu.

S'au ascultat: d-l avocat P. P. Poni, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Opran, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor de casare invocate :

«Violarea art. 390, 413, 729, 1441, 1337 codul civil și greșită aplicațiune a regulii *quem de evictione tenet actio eumdem agentem repellit exceptio*. Soții Irimescu, cumpărătorii imobilului, fiind succesori cu titlu particular, nu erau ținuti în principiu de garanția evicțiunii, mai mult nu erau obligați a respecta o locațiune făcută de un codevălmaș al unui imobil aflat în stare de indiviziune. Tutoarele ce-a încheiat contractul de locațiune, nu reprezintă decât pe un singur coproprietar și nu avea cădere de a închiria nici partea minorului fără consimțământul celorlalți coproprietari. Locațiunea intervenită între tutor și Holescu, are caracterul unei transacțiuni pentru a tranșa niște pretențiuni ce Holescu avea împotriva minorului, și că nefiind făcută cu paza formelor cerute de art. 413 codul civil, este nulă și neopozabilă minorului în numele căruia lucră».

Având în vedere că prin sentința supusă recursului cu No. 92 din 1908, tribunalul Iași, secția I a respins acțiunea prin care recurenții cereau rezilierea contractului de închiriere autentificat de judele ocol. I Iași sub No. 148 din 1907 intervenit între foștii proprietari Emilian și Ion Marcu și intimatul de azi Andrei Holescu.

Având în vedere că din acea sentință se constată că contractul de locațiune a fost încheiat de Lascu Teodor în calitate de tutor a lui Emilian și Ion Marcu și între Andrei Holescu ;

Că, mai în urmă, recurenții de azi Spiridon și Zoia Irimescu cumpărând acel imobil dela Emilian și Ion Marcu, au cerut anularea contractului încheiat de foștii proprietari, pentru motivul că unul dintr'înși anume Emilian Marcu, eră major la data încheierii contractului, astfel că tutorul Lascu Tudor neputând să-l reprezinte și pe dânsul, contractul este încheiat fără consimțământul său ;

Că prin urmare este constant că Spiridon și Zoia Irimescu sunt succesori nu numai ai lui Emilian Marcu, care n'a consimțit la contractul de locație, dar și a lui Ion Marcu care a fost bine reprezentat la acel contract ;

Considerând că după art. 1420 c. civil, locatorul este dator, prin însăși natura contractului, de a face ca locatarul să se poată folosi neîmpedecat în timpul locațiunii, iar după art. 1441 codul civil, dacă locatorul vinde lucrul închiriat, cumpărătorul este dator să respecte locațiunea făcută înainte de vânzare, întrucât a fost făcută prin act autentic sau prin act privat, dar cu dată certă, cum este în speță ;

Că din aceste dispoziții de lege, rezultă că cumpărătorul unui imobil închiriat este răspunzător de evicțiune și deci nu poate să evingă el însuși ;

Că, prin urmare, în speță, Spiridon și Zoia Irimescu, în calitate de cumpărători ai imobilului dela minorul Ion Marcu, care a fost bine reprezentat la contractul de locație

cu Andrei Holescu, este dator să respecte acel contract, astfel că cererea de reziliere este nefondată ;

Că tribunalul, judecând astfel, a făcut o bună aplicare a legii și a principiilor de drept, și deci motivul de casare este nefondat ;

Pentru aceste motive, respinge.

Observație.— Curtea de casatie, prin decizia ce publicăm mai sus, face aplicațiunea maximei cunoșcută, formulată pentru prima oară de Denys Godfrey : *Quem de evictione tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio* (cine trebuie să garanteze, nu poate să evingă), aplicație pe care o făcuse și tribunalul Iași, prin sentința adusă în recurs. Vezi această sentință, care a rămas în picioare prin respingerea recursului, publicată în *Dreptul* No. 66 din 1908, pag. 543, 544, precum și observația care o însoțește.

S. R.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II.

Audiența dela 7 Februarie 1909

Președinta d-lui V. Pretorian, consilier

Paraschiva St. Ștefănescu cu Culina Părvulescu

FALS.— ACȚIUNE.— CALE PRINCIPALĂ.— DACĂ SE POATE PE ACEASTĂ CALE SĂ SE INTENTEZE ACȚIUNE CIVILĂ.— ART. 162 ȘI 290 PR. CIVILĂ.— ART. 450 PR. PENALĂ.

ACȚIUNE PUBLICĂ.— ACȚIUNE PRIVATĂ ISVORITĂ DINTR'UN DELICT.— PRESCRIȚIUNE.— ART. 593 ȘI 594 PR. PENALĂ.

1° Potrivit dispozițiilor art. 162 și 290 proc. civilă și 450 proc. penală, numai acțiunea incidentă în fals poate fi îndreptată atât pe cale penală, cât și pe cale civilă, acțiunea principală însă, nu poate fi îndreptată decât pe cale penală.

2° După art. 594 și 593 proc. penală, atât acțiunea publică, cât și acțiunea privată, care rezultă dintr'un delict, se prescriu prin cinci ani din ziua comiterii delictului.

No. 47. — Respins, după divergență, apelul făcut de Paraschiva Ștan Ștefănescu, tutoare legală, în contra sentinței tribunalului Prahova, secția I, No. 241 din 1908, dată în proces cu Culina Părvulescu, pentru motivele din sentința apelată, în următoarea cuprindere :

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea civilă intentată prin petiția înregistrată la No. 6148 din 1908, de Paraschiva Ștan Ștefănescu, în calitate de tutoare legală, contra părții Culina Părvulescu, prin care ținde la anularea poliței de 2000 lei, cu data 1 Februarie 1898 emisă de defunctul Ștan Ștefănescu, în ordinul părții ;

Având în vedere că prezenta acțiune are de scop anularea menționatei cambii, pe motiv că subscrierea dintr'ansa a soțului reclamante este falsă ;

(Urmează expunerea de fapt a procesului).

Considerând că, în mod prealabil și mai înainte de a se intra în fond, pentru a se dovedi falsitatea poliței, pârâta Culina Pârvulescu, prin avocatul său, a cerut să se respingă, în principiu, acțiunea, opunând pentru aceasta două fine de neprimire, și anume: 1) acțiunea principală civilă în constatarea și declararea falsității unui act asupra căruia s'a dat o hotărîre definitivă, este inadmisibilă; 2) prescripțiunea acțiunii publice;

Că, așa fiind, tribunalul urmează să examineze valoarea fiecărei dintre aceste două fine de neprimire;

Considerând că, în prim rând, se susține de către pârâtă că nu există în legislațiunea noastră o acțiune principală civilă pentru constatarea falsității unui act;

Având în vedere că art. 162 și urm. pr. civilă prevede și reglementează materia falșului incident civil, de asemenea, art. 1173 codul civil prevede acțiunea penală pentru falș pe cale atât penală cât și incidentă;

Considerând că, la noi, jurisprudența a admis în mod constant, în nenumăratele cazuri ce s'au prezentat, că acțiunea principală pentru falș e admisă numai pe cale penală în materie civilă, însă inscripțiunea în falș e permisă numai pe cale incidentală, nu și pe calea unei acțiuni principale;

Considerând, pe de altă parte, că art. 450 pr. penală se rostește astfel: «falșul în scripturi se poate defăimă sau prin acțiune principală sau incidentă, și în acest de pe urmă caz, sau pe cale criminală sau pe cale civilă», cu alte cuvinte, legiuitorul nostru a crezut de cuviință să prevadă atunci când, la procedura penală, s'a ocupat de materia falșului, că există o acțiune principală penală în falș și o alta incidentă, atât penală cât și civilă;

Considerând că, chiar fără argumentele de text invocate, este destul să examinăm în treacăt o parte din consecințele la cari am ajunge când s'ar acorda o acțiune principală de falș pe cale civilă, pentru a vedea că o atare acțiune nu este și nu poate fi admisă într'o bună legislație. În adevăr, conform art. 290 alin. II pr. civilă, se poate cere revizuirea unei hotărîri, dacă judecata s'a pronunțat pe niște acte false, prin admisibilitatea unei acțiuni principale de falș, cel ce a pierdut definitiv un proces ar avea puțința să reinceapă procesul chemând pe adversarul său în judecată civilă, spre a proba falșul unui act care a servit la judecată, dar nu se poate zice că legiuitorul nostru a introdus acțiunea principală civilă de falș pentru a se ataca un act care s'a produs în o instanță terminată printr'o hotărîre rămasă definitivă, cum este în speță sentința comercială No. 116 din 1900, prevăzută în acțiune, care constituie un titlu necontestat pentru creditoarea Culina Pârvulescu, obținut pe baza cambiei în chestiune;

Că, dar, primul fine de neprimire, invocat de pârâtă, este întemeiat.

În ce privește al doilea fine de neprimire:

Considerând că pârâta susține că chiar dacă s'ar admite în principiu acțiunea civilă de falș, ea este preserisă:

Având în vedere că infracțiunile la codicele penal dau loc la două acțiuni: una publică, care are de obiect pedepsirea infractorului; alta civilă, având de obiect reparația prejudiciului cauzat;

Considerând că, conform art. 594 combinat cu 593 pr. penală, atât acțiunea publică cât și acțiunea privată, care rezultă dintr'un delict, se preseriu prin cinci ani din ziua comiterii delictului;

Că, întrucât dela data poliței (1 Februarie 1898), când se pretinde a fi avut loc falșul, până la data când Paraschiva Stan Ștefănescu a reclamat parchetului, au trecut mai mult de cinci ani, și deci acțiunea publică e preserisă;

Că, așa fiind, și acest fine de neprimire este întemeiat;

Că dar, pentru toate aceste considerațiuni, tribunalul, fără a se mai ocupa și de alte motive invocate de pârâtă, urmează a respinge acțiunea de față ca nefondată.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile ministerului public, respinge acțiunea.

Semnați: Al. Al. Demetrescu, P. G. Carpățeanu.

După ce s'a ascultat din partea apelantei d-l avocat D. N. Comșa, iar pentru intimată d-nii avocați Stavri Predescu și I. A. Brătescu, și d-l procuror Gh. Clinceni, în concluziuni, Curtea, în majoritate, adoptând faptele și motivele primilor judecători, a respins apelul.

Semnați: V. Pretorian, M. Gr. Ciocărdia, V. Antinescu.

Opiniune

Având în vedere că prin acțiunea în discuțiune, astfel cum ea a fost restrânsă înaintea Curței, apelanta Paraschiva Stan Ștefănescu cere să se constate judecătorește că, cambia în valoare de 2000 lei, cu data 1 Februarie 1898, purtând semnătura defunctului Stan Ștefănescu, pe temeiul căreia s'a obținut hotorârea No. 116 din 1900 rămasă definitivă, este falșă, în sensul că semnătura nu aparține lui Stan Ștefănescu, ci este o falsificare grosolană, după cum afirmă prin raportul lor experții numiți de judecătorul de instrucție al cab. I tribunalul Ilfov cu ocazia cercetării acestei afaceri, de care fusese sesizat;

Având în vedere că prin ordonanța definitivă No. 26 din 1908 dată de d-l judecător de instrucție al cab. I. tribunalul Ilfov, se declară că nu este caz de urmărire contra femeii Culina Pârvulescu, pentru faptul că ar fi falsificat polița menționată mai sus, de oarece faptul se găsește preseris conform art. 594 pr. penală;

Având în vedere că în această situațiune, este a se ști dacă în legislațiunea noastră, există o acțiune principală civilă, pentru stabilirea falsității unui act, și dacă o astfel de acțiune se poate exercita și în vederea unei cereri de revizuire a hotărârei definitive date pe temeiul actului atacat în falș, în urma judecăței;

Considerând că art. 290 pr. civilă alin. II, prevede că revizuirea se mai poate cere, dacă judecata s'a pronunțat întemeindu-se pe niște acte care erau deja declarate false, pe când părțile se judecau, sau cari s'au recunoscut și declarat false în urma judecăței;

Considerând că din cuprinsul acestui articol, se vede lămurit că, pe lângă constatarea falșului, ce se poate face incidental în cursul procesului, conform art. 162 și urm. pr. civilă, legea prevede posibilitatea ca chiar în urma judecăței să se atace în falș, în vederea revizuirii, actul pe care se întemeiază o hotărâre rămasă definitivă;

Considerând că, deși prin art. 1173 c. civil art. 162 și urm. pr. civilă și art. 450 din pr. penală, nu se vorbește și despre o acțiune principală civilă în inscripțiune de falș, ci numai despre falșul incident, pe cale civilă și penală, precum și despre cazul unei urmăriri penale în contra autorului falșului, cu toate acestea, din această singură împrejurare, nu se poate deduce că menționatele texte de lege ar cuprinde dispozițiuni restrictive, în sensul că ar limita dovedirea falșului prin căile ce menționează

și ar exclude existența unei acțiuni principale civile pentru stabilirea falșului, căci în realitate legea se ocupă aceluia de obicei de cazurile ce se întâmplă mai des, fiind foarte rar cazul ca o parte să se angajeze benevol într-o procedură atât de dificilă ca aceea a falșului, înainte de a fi sigur că actul pretins fals, va fi produs vr'o dată în justiție, și tot atât de rar și cazul ca descoperirea falșului unui act să aibă loc, după ce el fusese deja invocat într-o instanță anterioară ;

Că, prin urmare, explicându-se astfel, în mod normal, prin raritatea cazurilor, tăcerea legii cu privire la acțiunea principală civilă în dovedirea falșului, urmează a se recunoaște că, în legislațiunea noastră, o astfel de acțiune există, prin chiar faptul că legea nu o prohibă, în virtutea principiului general, că ori cine are un interes legitim, are și acțiune în justiție ;

Că, aceasta cu atât mai mult, că sunt cazuri în care partea nici nu poate avea alegerea, căci ce trebuie a lua pentru dovedirea falșului, cum se întâmplă atunci când autorul falșului pretins este încetat din viață, când acțiunea publică este prescrisă ori când, Ministerul public refuză de a o exercita ;

Că, în ce privește regulile de procedură după care urmează a se administra această acțiune, nu a fost nevoie ca legiuitorul să prevadă o reglementare specială, căci aceasta n'a făcut-o nici pentru acțiunea principală penală, ci a lăsat ca ambele aceste acțiuni să fie cărmuite de dispozițiile de procedură prevăzute de dreptul comun ;

Considerând că din moment ce existența acțiunii principale civile, pentru stabilirea falșului, nu poate fi contestată în mod serios, nu se pot face distincțiuni arbitrare și limită exercițiul acestei acțiuni, numai cu privire la falșul unui act ce n'a fost exhibit într-o instanță anterioară, ci trebuie a se recunoaște că partea interesată poate beneficia de această acțiune și în vederea unei revizuirii la care textul art. 290 alin. II pr. civilă îi dă dreptul, adică spre a se stabili judecătorește falșul descoperit în urma judecăței,—ipoteză prevăzută de art. 290 pr. civilă,—și a obține apoi revizuirea hotărârei definitive dată pe temeiul aceluia act ;

Că obiecțiunea ce se face, cum că prin aceasta s'a nesocoti principiul autorității lucrului judecat, nu este întemeiată, de vreme ce legea însăși, prin art. 290 alin. II, menționat, recunoaște că se poate reveni asupra unei hotărâri definitive, când judecata s'a întemeiat pe acte declarate false în urma judecăței, și prin urmare, tot ce se poate discuta este numai asupra căii ce are partea interesată pentru stabilirea falșului, dar în colo odată admisă existența acțiunii principale civile pentru constatarea falșului, dreptul de revizuire pe temeiul unei astfel de constatări ulterioare este formal recunoscut de lege ;

Că, nici nu există o rațiune juridică ca să se facă distincțiuni și să se permită a se atinge principiul lucrului judecat, — pe calea revizuirii, — numai când constatarea

falșului ar fi rezultatul unei urmăririi penale și chiar când această constatare s'ar fi făcut, tot pe cale civilă, dar incidental într-o instanță deosebită, și să nu admită revizuirea când constatarea falșului s'ar fi făcut pe calea unei acțiuni principale civile ;

Că o dovadă încă, cât de puțin întemeiată este părerea aceluia care contestă existența unei acțiuni principale civile pentru dovedirea falșului, este că pe lângă distincțiunile de mai sus, mai admit una și anume că se poate stabili falșul pe cale principală civilă, și apoi cere revizuirea hotărârei dată pe temeiul actului dovedit fals, atunci când asupra actului defăimat în urmă în falș s'ar fi făcut, în instanța anterioară în care a fost prezentat, rezerve formale asupra sincerității coprinsului lui, ca și când drepturile părților ar depinde de rezervele ceși fac, iar nu și-ar avea temeiul în lege, și li s'ar impune pentru siguranța lor, să facă totdeauna declarațiuni stereotipe, căși fac rezerve asupra sincerității actelor ce li se opun, pentru că numai astfel, eventual, să nu li se poată contesta beneficiul unei acțiuni principale civile pentru constatarea falșului ;

Că, în fine, temerea ce se manifestă cum că dacă s'ar admite acțiunea principală civilă în falș, în vederea revizuirii, s'ar da loc la reinvierea unor procese terminate deja definitiv,—această temere, mai mult imaginară, dacă se ține seamă de raritatea cazurilor de inscripțiune în falș, chiar pe cale incidentală,—nu poate să justifice înlăturarea unui mijloc pentru reformarea unei hotărâri obținută prin fraudă și tocmai de aceea, acțiunea în discuțiune se găsește recunoscută formal în art. 269 codul de procedură italian, și spre a se înlătura orice discuțiune, cu privire la existența acestei acțiuni, ea a fost prevăzută și în proiectul de reformă a codicelui de procedură franceză ;

Considerând că, cu privire la termenul de prescripțiune a acțiunii în discuțiune, nu se poate aplica acestei acțiuni dispozițiunile art. 594 pr. penală, după care acțiunea publică și acțiunea privată care rezultă dintr'un delict se prescrie după cinci ani ;

Că, într'adevăr, acțiunea în inscripțiune de falș se distinge prin natura și prin scopul său de acțiunea în daune, despre care se ocupă art. 3 din pr. penală și la care se referă art. 594 pr. penală, căci în cea dântăiu din aceste acțiuni, nu se tinde a se obține dela falșificător reparațiunea daunei cauzate prin faptul lui, ci de a se pronunța fie față de el, fie chiar față de o persoană inocentă de falș, nulitatea actului falșificat, și aceasta, sau spre a-l putea înlătura într-o instanță viitoare, sau spre a se putea obține revizuirea hotărârei obținută pe baza lui. Dealtmintrelea, din moment ce se admite existența acțiunii principale civile pentru constatarea falșului, evident că trebuie a se admite că acestei acțiuni nu i se poate opune prescripțiunea delictului, de oarece interesul acestei acțiuni apare tocmai pentru cazul când acțiunea

publică este stinsă, fie prin moartea autorului, fie prin prescripția delictului de fals, și de sigur această acțiune ar fi ilusorie, dacă i s'ar aplică termenul de 5 ani pentru prescripțiunea delictului ;

Considerând că față cu cele ce preced, acțiunea în discuțiune fiind admisibilă în principiu, subsemnații diferim de majoritatea Curței și suntem de părere că este locul a se procedea la o verificare de scripte.

Semnați: G. Buzdugan, D. Mavrodin.

JUDECATORIA OCOLULUI URBAN CRAIOVA

Audiența dela 28 Maiu 1908

St. Petrescu cu Glükman

PROPRIETATE ARTISTICĂ.— OPERĂ DE ARTĂ.— VÂNZAREA ORIGINALULUI.— DACĂ TRANSMITE DREPTUL DE REPRODUCERE.

CARICATURĂ.— DACĂ E O PRODUCȚIE ARTISTICĂ.— TALENTUL ȘI PERSONALITATEA ARTISTULUI.— APRECIERE.

1° Autorul unei opere de artă, vânzând originalul, prin aceasta nu a cedat și dreptul de reproducere și punere în vânzare a copiilor, acest drept constituind dreptul său de proprietate, el singur poate, când i-a fost atins, să ceară daunele cauzate prin o reproducere făcută fără consimțământul său.

2° O producțiune artistică nu se apreciază după subiectul său glumeț sau serios, ci numai după calitățile estetice pe care o asemenea operă le conține, subiectul fiind indiferent și rămânând de apreciat numai talentul și personalitatea artistului în redarea acestor opere.

Astfel fiind, o caricatură poate tot așa de bine fi denumită operă de artă, când întrunește condițiunile artistice, ca orșice gen de pictură.

Judecata,

Având în vedere acțiunea intentată de St. Petrescu prin petițiunea înregistrată la No. 5374 din 1908 în contra lui I. Glükman, prin care cere ca acesta din urmă să fie obligat la plata sumei de lei 1400 daune, ce i-a cauzat prin reproducerea fără consimțământul său și punerea în vânzare a unei caricaturi al cărui autor eră reclamantul ;

Având în vedere că pârătul prin cartea de judecată No. 378 din 1908 a fost obligat în lipsă la plata sumei de lei 140 daune plus lei 50 spese osebit timbre, iar prin petițiunea înregistrată la No. 8874 din 26 Martie 1908 a făcut opoziție ;

Având în vedere că din actele cauzei și sasținerile părților în instanță se constată următoarele : St. Petrescu face caricatura d-lor Gârleșteanu și Drăgan și o vinde d-lor Mișu Popp. Acesta o dă pârătului I. Glükman comerciant de rame, să o încadreze. Cu acest prilej, Glükman fotografiază caricatura în mai multe exemplare și după

propria-i mărturisire, vinde două exemplare din aceste reproduceri. Acestea sunt faptele.

Considerând că, în baza faptelor așa cum au fost arătate mai sus, reclamantul cere pentru prejudiciul ce i s'a cauzat prin reproducerea caricaturei, ca pârătul să fie obligat la plata sumei cerută prin acțiune drept daune, motivând această cerere pe dreptul său de autor, drept de proprietate exclusivă ; că la această cerere pârătul susține, mai întâi, că nu există nici un drept de proprietate artistică, apoi că chiar dacă ar exista, nu reclamantul este îndreptățit să ceară aceste daune, ci cesionarul cum îl numește avocatul pârătului, adică cumpărătorul Mișu Popp, și în sfârșit că, caricatura nu e operă de artă, și ca atare dreptul de proprietate artistică nu i se poate aplica ;

Considerând că prin art. 1 din legea presei din 1862, cu modificările făcute în urmă, recunoscându-se autorului unei scrieri, compoziție muzicală, pictură ori desen, dreptul exclusiv de a reproduce scrierile sau operele sale în tot timpul vieții sale, prin aceasta implicit se recunoaște autorului un drept de proprietate ;

Considerând că dacă toți cari au tratat chestiunea proprietății artistice nu sunt de acord asupra asimilării ei complete cu dreptul de proprietatea tip, care conține în sine un triplu drept : de a se bucura, uza și abuza ; totuși principala restricțiune ce se face acestui particular fel de proprietate, fiind numai restrângerea duratei lui, dela perpetuu cum e cel dintăiu la temporar, această temporaneitate variind în diferite legislațiuni, și întrucât prin sus menționatul articol din legea presei, această durată e fixată la zece ani după moartea autorului, rezultă că reclamantul autor din acest punct de privire are dreptul să intenteze această acțiune ;

Considerând că pârătul contestă calitatea reclamantului din această acțiune întru cât prin vânzarea originalului numai cumpărătorul cesionar, cum îl consideră pârătul, putea urmări reproducerea lui ;

Având în vedere că, în speță, impropriu se vorbește de o cesiune, întrucât autorul vânzând originalul caricaturei, n'a cedat cu aceasta și dreptul de reproducere și punere în vânzare a copiilor după această caricatură, și acest drept constituind dreptul de proprietate al autorului, el singur poate, când acest drept i-a fost atins, să ceară daunele cauzate de această reproducție făcută fără consimțământul său ;

Având în vedere că pârătul mai contestă calitatea de operă de artă caricaturei, susținând că nu se poate da asemenea denumire unei producțiuni artistice atât de ușoară ;

Considerând că nici odată o producțiune artistică nu s'a apreciat după subiectul ei glumeț sau serios, ci numai după calitățile artistice pe care o asemenea operă le conține, subiectul fiind indiferent, rămâind de apreciat numai talentul și personalitatea artistului în redarea acestor

opere; că astfel fiind, și o caricatură poate tot așa de bine fi denumită operă de artă, când intrunește condițiile artistice, ca ori și ce alt gen de pictură;

Având în vedere că pârătul nu tăgăduște că a reproduș mai multe exemplare după caricatura originală a reclamanțului; că astfel fiind, prin această reproducere cauzând un prejudiciu, în principiu daunele sunt admisibile; că judecata apreciind, le găsește exagerate și în consecință le reduce la suma de lei cinci sute;

Pentru aceste motive, admite în parte opoziția.

Jude, Dem. Polihron.

Notă. — Judecătoria urbană din Craiova prin cartea de judecată, publicată mai sus, s'a pronunțat în mod juridic asupra unei noi chestiuni relativă la proprietatea artistică.

Chestiunea eră: autorul unei caricaturi, care și ea poate fi operă de artă când intrunește condițiile artistice, poate să ceară daune pentru reproducerea acestei caricaturi, fără consimțământul autorului ei, prin procedul fotografiei?

Judecătorul a răspuns afirmativ. Din cartea sa de judecată vom avea în vedere trei considerente, cu a căror argumentare ne unim¹⁾.

Caricatura indiscutabil intră între operele de artă când îndeplinește condiții de artă²⁾, indiferent de subiect, avându-se în vedere talentul și personalitatea artistului care compune și execută. Deci, fiind operă de artă, poate fi protejată de legea noastră? Credem, că da.

La noi, operele de artă prin legea presei din 1862, modificată posterior prin alte câteva legi, sunt garantate³⁾, recunoscându-se autorului un drept de proprietate asupra lucrărilor sale⁴⁾. Astfel, însăși legea din 13 Aprilie 1862 intitulată «legea asupra presei»⁵⁾, capitolul I îl are intitulat: «despre proprietatea literară», iar în art. 1 ne spune precis: «autorii... în tot cursul vieții lor, se vor bucura ca de o proprietate a lor...», ceea ce este în concordanță și cu art. 19 din constituție: «proprietatea de ori ce natură... e sacră și inviolabilă»⁶⁾.

Ca urmare, art. 480 al cod. civil va regulă și dreptul de proprietate literară și artistică⁷⁾.

Proprietatea aceasta s'a decis și de doctrină⁸⁾ și de

1) Vezi aceeași carte de judecată în *Pagini juridice* No. 33 din 1908, pag. 260, însoțită numai cu o notă bibliografică (a noastră); deasemenea, o altă observație, *Pagini juridice* No. 36 din 1908, pag. 284. Soluția eate aprobată și de d-l D. Alexandresco, t. III, parte I, ediția II, pag. 245—251.

2) M. Strajanu, *Eстетica* (1893, pag. 85), 86.

3) Adnotația d-lui I. Ionescu-Dolj, *Curierul judiciar* No. 48 din 1908, pag. 384.

4) Bibliografie completă se găsește în lucrările d-lor Hamangiu, Nicolau, citate mai jos. Vezi și nota 1.

5) Lege care nu este abrogată prin nici o altă lege. A. D. Xenopol, *Confesul pentru proprietatea literară și artistică*, Anal. Acad. Rom., seria II, tom. XXIX, memoriile secției istorice, pag. 16; A. Nicolau, *L'état actuel de la doctrine, de la législation et de la jurisprudence en ce que concerne la propriété littéraire et artistique en Roumanie*, p. 15; T. G. Djuvara, *Les droits de propriété littéraire et artistique des écrivains reconnus par la justice en Roumanie*, pag. 6—7.

6) C. Hamangiu, *Scrittori și artiști*, pag. 109.

7) A. Nicolau, op. cit., pag. 16. Proprietatea literară și artistică este o formă particulară a proprietății ordinare.

8) C. Hamangiu, op. cit., pag. 75. Autorii operilor de artă au asupra lucrărilor lor: *usus, fructus și abusus*; Edouard Mack, *De la durée du droit d'auteur*, pag. 9; A. D. Xenopol, op. cit., pag. 8 și 12.

jurisprudență⁹⁾ că este un drept exclusiv al autorului, în tot timpul vieții sale; deci, în speță, numai autorul caricaturii este cel care ar avea dreptul asupra lucrării.

Caricatura vândută, fiind reproducă de o persoană străină, fără autorizație, prin fotografie, autorul ei sau proprietarul pot să ceară daune? — O altă chestiune care decurge din speța judecată și la care răspundem în felul următor: Într-o operă de artă trebuie să distingem două părți: produsul—tabloul—și reproducerea—copia. Asupra amândoror acestor părți autorul are un drept al său pentru tot timpul vieții. Astfel, dacă vinde tabloul, nu înseamnă că a vândut și dreptul de reproducere, iar cumpărătorul tabloului nici odată nu se poate susține că cumpărând tabloul a cumpărat și acest drept de reproducere¹⁰⁾.

Acest drept de reproducere — exclusiv al autorului¹¹⁾ — se împarte și el la rândul său în alte două drepturi: un drept de opunere la vulgarizare — drept negativ, și un drept de a participa la reproducere — drept pozitiv. Când, deci, se fotografiază fără autorizare o caricatură vândută, cel ce poate cere daunele este autorul produsului de artă, de oare ce când a vândut opera sa nu a vândut și dreptul de reproducere. Și întru cât acest drept de reproducere nu a fost autorizat prin nici un act, cel ce reproduce astfel comite o contrafacere vizată special de art. 339 c. penal: «orice edițiune... de orice altă producțiune¹²⁾, care se va fi tipărit sau gravat, cu orice mijloc, fără voia autorului, se socotește contrafacere...»

Ca consecință, orice contrafacere fiind delict, daunele sunt admisibile¹³⁾.

Craiova.

DEM. D. STOENESCU
Avocat

9) Trib. Ilfov, sect. II, *Dreptul* No. 38 din 1887, p. 302; Trib. Ilfov, sect. comercială, *Dreptul* No. 50 din 1892; Trib. Ilfov, sect. I, *Cr. judiciar* No. 59 din 1906, pag. 469; C. București, sect. II, *Dreptul* No. 27 din 1907, pag. 219. Jurisprudențe se mai găsesc și în A. Nicolau, op. cit., pag. 23 și 33.

10) C. Hamangiu, op. cit., pag. 82: Beneficiile artiștilor sunt duble, rees din vinderea tabloului și din vinderea dreptului de exploatare, care sunt distincte. Se cunoaște cazul pictorului Ingres, care a vândut originalul tabloului său «Odalisa» cu 1200 lei, iar dreptul de reproducere l-a vândut separat cu 24.000 lei; Edouard Mack, op. cit., pag. 22.

11) C. Hamangiu, op. cit., pag. 76: Autorii au dreptul de exploatare exclusivă a operilor lor de artă, precum și asupra beneficiilor ce-și pot procura pe calea reproducției.

12) Se face aici abstracție de formă.

13) Gr. Maniu, *Drept comercial*, vol. I, pag. 33; C. Hamangiu, op. cit., pag. 198—199; D. Alexandresco, t. V, pag. 457 și t. III, pag. 246, (ediția 2-a).

BIBLIOGRAFIE

Reforma judecătorească, de Victor Miculescu. București, tip. Lăzăreanu, 1909.

Reforma judecătorească întreprinsă de d-l Toma Stelian, actualul Ministru al Justiției, prin legea care se află acum în desbaterea Senatului, a avut de luptat cu mulți adversari atât în Cameră, unde nu a putut să reziste unor serioase amendamente, cât și afară din Parlament.

Printre criticele acestor din urmă, cea mai judicioasă și mai îndreptățită este desigur cea a confratelui nostru, d-l Victor Miculescu, formulată în broșura ce a dat la lumină sub titlul de mai sus.

Critica distinsului nostru confrate îmbrățișează punctele principale ale reformei care totuși, nu ezită de a recunoaște, constituie un progres față de legea actuală.

Părerile expuse se întemeiază pe o argumentațiune solidă și judicioasă și ne facem o datorie de a recomanda citirea acestei broșuri d-lor senatori, cari sunt chemați în acest moment a consacra prin votul lor una din cele mai însemnate reforme legislative.